

Жобаның қысқаша мәліметі

Атауы	AP23488984 Қазақ халқының этникалық территориясының қалыптасу аспектісіндегі ортағасырлық топонимика
Өзектілігі	Жобаның өзектілігі пәнаралық негізде тарихи жазба деректер мен ауызша дерек мәліметтерін салыстырмалы түрде қарастыра отырып, ұлттық мәдени бейнелердің маңызды сипаттамаларының бірі болып табылатын тұрақты дүниетанымдық санаттарды талдау арқылы көшпелілер ұғымындағы туған жер концептін мәдени ландшафт ұғымымен тағыз байланыста қарастыруымен анықталады. Зерттеу барысында қасиетті локустар ретінде тұрақты көші қон жолдарының мен бағыттары, оларды маркерлеу, сакральді география, этнотопонимдердің қалыптасу тарихын талдау арқылы қазақ халқының этникалық тарихының мәселелері зерттеледі. Осылайша көшпелілердің этникалық аумағы мен социомәдени кеңістігін модельдеу үлгілерімен, олардың ерекшеліктерін қазақ халқының дүниетанымдық құндылықтарымен тығыз байланыста кешенді зерттеу жүргізілетіндігімен анықталады.
Мақсаты	Жобаның мақсаты ортағасырлық топонимиканың қалыптасуы мен семантикасын жазба деректер мен ауызша дерек мәліметтері арқылы, соның ішінде ауыз әдебиеті үлгілерінде сақталып, беріліп келе жатқан танымның көріністерін айқындау негізінде қазақ халқының этникалық тарихының мәселелерін зерттеу болып табылады.
Міндеттері	-Топонимикалық зерттеулер негізінде түркі тайпаларының қалыптасуы мен орналасуының теориялық-методологиялық аспектілерін зерттеу; - Ауыз әдебиеті мен жазба деректер мәліметтері бойынша «топонимдердің қоныс аударуы» негізінде түркі тайпаларының миграциялық қозғалыстары мен этнотарихи байланыстарын айқындау; - Орталық Азия аумағында ортағасырлық Шығыс Дешті қыпшақтық ру-тайпалардың («92 баулы өзбек тайпалары») этнонимдері негізінде қалыптасқан топонимдерді талдау арқылы түркі халықтарының этногентикалық байланыстарын талдау; - Көшпелі түркі-моңғол халықтарының шежіресіндегі ортағасырлық этнонимдер мен антропонимдерді зерттеу арқылы ерте түркі және кейінгі ортағасырлар кезеңіндегі этнотарихи жағдайды сипаттау; - Көшпелілер ұғымындағы қасиетті кеңістік немесе туған жер концептінің мәдени-семиотикалық мәнін талдау арқылы Қазақстанның сакральді топографиясына тарихи-философиялық сараптама жасау; - Ортағасырлардағы жорық жолдары, қатынас жолдарына (Абылай жолы, Хан жолы, Абылайдың қара жолы, Абылай аспас сары бел, Сәтбай жолы, Сарыесік Атырау жолы, Жетіқоңыр жолы т.б.) қатысты ауызша, жазба және картографиялық деректер негізінде, тарихи жолдар бойын жалғап жатырған суат, бекеттерді, жер-су атауларын анықтау, тарихи-топонимикалық реконструкциясын жасау. -Байырғы егіншілік алқаптар, мерзімдік малшаруашылығы қоныстарымен байланысты тарихи-топонимикалық аңыздар, мерзімдік қоныстар, байырғы қазақ ауылдарының арасындағы

	көш жолдары, тау-тасты асулар, шөлді, құмды асуларды игерудің іздерін тарихи-этнографиялық талдау. - Қазақ халқының этногенезінің өзекті мәселелері ретінде дүниетаным мен этникалық сана-сезімнің қалыптасуының тарихи-рухани негіздерінің сабақтастығын сараптау.
Күтілетін және қол жеткізілген нәтижелер	1) Жоба бойынша ғылыми зерттеудің нәтижелері Web of Science базасының Social Science Citation Index немесе Arts and Humanities Citation Index және (немесе) Scopus базасындағы CiteScore бойынша 35 (отыз бес) процентильтеге ие рецензияланатын ғылыми басылымда 2 (екі) мақала немесе шолу жарияланады. - ҒЖБССҚК ұсынған рецензияланатын шетелдік және (немесе) отандық басылымда кемінде 4 (төрт) мақала жарияланады. 2) «Ортағасырлық топонимдер және қазақ халқының этникалық аумағының қалыптасуы: этноонтологиялық талдау» атты иллюстрациялы, ұжымдық монография жарияланады; 3) жоба нәтижесінің қорытынды жарияланымы ұжымдық монографияға авторлық куәлік алынады; 4) ғылыми зерттеу кезінде алынған нәтижелер, деректану мен тарихнамадағы жетістіктер арнайы оқу орындарында жалпы білім беру бағдарламаларында пайдаланылады. «Қазақстанның ежелгі дәуір және орғасырлардағы этникалық тарихы» атты базалық элективті курсы бойынша оқу үдерісіне енгізіледі, аталған курс бойынша оқу құралы дайындалады; 5) Жоба нәтижелері әлеуметік желілерде насихатталады және ютуб арнасында арнайы 20 подкастар дайындалады.
Зерттеу тобы мүшелерінің аты-жөні, олардың идентификаторлары (Scopus Author ID, Researcher ID, ORCID, бар болса) және сәйкес профильдерге сілтемелері	1.Ноғайбаева Мендигуль Сағатовна - Scopus ID: 57193933406. ORCID: 0000-0003-4093-1435 2. Хабижанова Гульнара Болатовна - Scopus ID: 55916906700 ORCID: 0000-0003-4997-5215 3. Ангела Шоттенхаммер - Scopus ID: 26968189700 ORCID: 0000-0002-0952-7621 4.Картаева Таттигуль Ерсайыновна - ResearcherID - 012312014; https://orcid.org/0000-0001-6180-4107; Scopus Author ID – 56509526900 5. Қыдыр Төреәлі Еділбайұлы - SCOPUS ID 57216896393 ORCID 0000-0001-9549-256X 6. Кошымова Акнур Оразғалиевна - Scopus ID: 57200037979 ORCID: 0000-0002-8059-3314 7. Токсанбаев Алмас Коргаджанович - SCOPUS ID: 57219089476 ORCID: 0000-0002-7045-3406 8. Менситова Гульзинат Исабекқызы - SCOPUS ID: 57742833200 ORCID: 0000-0003-3232-0749 9. Әбілдос Рамазан Әбілдосұлы - SCOPUS ID: 0 ORCID: 0
Басылымдар тізімі және олардың сілтемелері	2024ж. Отандық ғылыми журналда 1 (бір) мақала жарияланды: 1. Хабижанова Г.Б. Тарихи топонимика және сакральді топография // Қазақ тарихы электрондық ғылыми журналы. – 2024. – №3(183). – Б. 4-12. https://journal.historyculture.kz/index.php/journals/issue/view/62/61 Халықаралық ғылыми конференция жинағында 1 (бір) мақала жарияланды: 1. Koshymova A., Lachowicz M. Some issues in the study of medieval ethnic history: Based on toponymic names // New approaches in social sciences and arts. ESSA 5th International Eurasian Symposium on social sciences and arts. – Antalya. – 15-16 November 2024.

	P.507-511. https://essasymposium.org/tr/wp-content/uploads/sites/2/2025/01/Proceeding-Book-ESSA-V.-Symposium.pdf Жоба нәтижелері әлеуметтік желілерде жарияланды: 1.https://www.facebook.com/share/p/fD8ZA1K2DywimsPy/?mibextid=WC7FNe 2.https://www.facebook.com/share/p/qLrpeoR3zhbxneEA/?mibextid=WC7Fne 2025 ж. ҒЖБССҚК ұсынған рецензияланатын отандық басылымда: 1.Khabizhanova G., Mensitova G. The formation of images of the native land in traditional Kazakh society: on the example of historical toponyms of Western Kazakhstan // The Turkic Studies Journal (TSJ). - №3. 2025 (басылымда) Жоба нәтижелері әлеуметтік желілерде насихатталды. 1. https://www.facebook.com/share/p/1CJK1P6sMx/?mibextid=wwXIf_r 2. https://www.facebook.com/share/p/19Bcw6hfTM/ Ютуб арнасында арнайы подкаст дайындалып жарияланды: 1. https://www.youtube.com/watch?v=FOICBWELA0A 2. https://youtu.be/8gkA674hzwg 3. https://youtu.be/rUPV1f6tWi4 4. https://youtu.be/AI3FISXM5n0?si=cdg94ANvtfWcagSd
Патенттер туралы ақпарат	